Bamsebu Barnehage
– delt glede er dobbel glede

Handlingsplan Psykososialt barnehagemiljø, Mobbing / Krenkelser

Bamsebu barnehage

---

1. Innledning
2. Definisjon mobbing og krenking
3. Aktivitetsplikt
4. Skjerpet aktivitetsplikt
5. Plikt til å gripe inn
6. Voksne som krenker barn eller andre voksne
7. Hvordan jobber vi i Bamsebu for å ha et trygt og godt barnehagemiljø?
8. Forebyggende arbeid
9. Håndtering av mobbing
10. Sårbare barn
11. Foreldresamarbeid
12. Dokumentasjon
13. Vedlegg: Mål- og Tiltaksplan
14. Vedlegg: Aktivitetsplan
15. Vedlegg: Kartlegging av risikoutsatte barn
16. Vedlegg: Barnehagens psykososiale læringsmiljø sjekkliste
17. Vedlegg: Meldeskjema

1. **Innledning**

Både nasjonal og internasjonal forskning viser at det forekommer mobbing i barnehagen. Men, barn i barnehagealder er i en alder der empati, intensjon og forståelsen av egne handlingers konsekvenser, ikke er ferdig utviklet. Dette må vi ta med oss når vi vurderer barns atferd og handlinger.

Barnehagen skal arbeide for å forhindre krenkelser og mistrivsel, og for at barnehagemiljøet bidrar positivt til barns trivsel, helse, lek og læring. Alle planer, tiltak og handlinger skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn ref. Barnekonvensjonen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette. Ref. rammeplan s. 10 og § 41 i barnehageloven.

Barnehageloven § 41. Nulltoleranse og forebyggende arbeid
Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.
Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

Stavanger kommune skriver i sitt rundskriv om "det psykososiale barnehagemiljøet" at alle barnehager skal ha en egen handlingsplan som beskriver hvordan barna kan oppleve et trygt og godt barnehagemiljø. Denne planen skal vedtas i barnehagens samarbeidsutvalg og være oppdatert etter gjeldende lovkrav. Planen skal oppdateres / revideres årlig. Planen skal være kjent for foreldre, barn og ansatte og den skal være enkel å sette seg inn i.

Barnehageloven sier at «Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap.» (Barnehageloven §1 Formål)

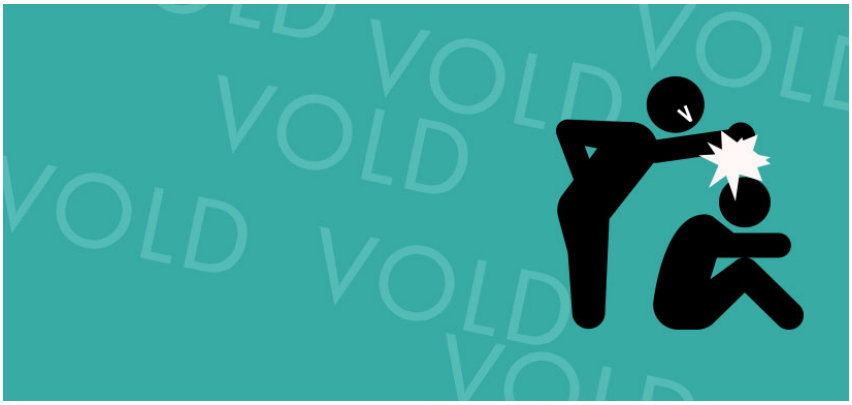
I Bamsebu barnehage jobber vi systematisk og kontinuerlig med å skape et godt barnehagemiljø, forebygge mobbing og vi har konkrete tiltaksplaner for å håndtere mobbing når dette oppstår.

Vi må alltid ha fokus på systemet rundt barna. Det er aldri tilstrekkelig å kun fokusere på enkeltbarn, vi må se på dynamikken i gruppen og systemet rundt.

Mobbing skaper følelser, fordi det berører noe av det aller mest grunnleggende: behovet for å høre til, behovet for å kjenne seg som en betydningsfull deltaker i et fellesskap der en kan oppleve mestring og glede. Der mobbing

skjer, aktiveres ensomhet, utenforskap og fortvilelse, og veien er kort til en atferd der en trekker seg unna alle, lukker seg igjen eller viser sinne gjennom atferd og språk. I samarbeidet må en derfor tåle følelser, møte dem, anerkjenne dem og sammen finne ut av hvordan de skal håndteres videre.

Denne planen er blant annet inspirert av Stavanger kommunes rundskriv om det psykososiale barnehagemiljøet, revidert barnehagelov av jan 2021 samt boka “Mobbing i barnehagen” av Pål Roland m fl.



2. Definisjon mobbing og krenking

Definisjon mobbing, Bamsebu
Mobbing er gjentagende, systematisk og med hensikt.
Det er ofte ubalanse i styrkeforholdet mellom mobber og den som blir mobbet.
Det kan være snakk om negative handlinger eller ytringer som for eksempel utestenging, fysisk vold, baksnakking, erting / trusler, trakassering eller diskriminering.
Det kan være snakk om en mot en, flere mot en og en mot flere. Mobbing er når handlinger fra barn og voksne over tid vil hindre et barn i å føle tilhørighet og medvirkning.

Definisjon krenkelse, Bamsebu
En krenkelse er ofte vanskelig å forsvare seg mot. Ikke alle kritiske ytringer er krenkelser, men individets subjektive oppfatning skal alltid tas på alvor.
En krenkelse kan være gjentagende eller enkelthendelser og oppleves ofte nedverdigende og integritetskrenkende for den som blir utsatt for krenkelsen. En krenkelse kan enten være verbal eller fysisk, for eksempel utestenging, fysisk vold, baksnakking, erting / trusler, trakassering eller diskriminering.

I Bamsebu griper vi inn både ved mobbing og krenkelser. Både systematisk mobbing og enkeltstående krenkelser kan skape voldsomme emosjonelle reaksjoner og true et barns følelse av tilhørighet. Både mobbing og krenkelser kan true et barns oppfatning av seg selv og oppleves nedverdigende og integritetskrenkende.

Mobbing og krenkelser kan være både fysisk (slag, spark, dytting), verbal (ord som sårer, erting og trusler) og relasjonell (utestenging, ekskludering og ryktespredning).

Ikke alle kritiske ytringer kan defineres som en krenkelse. Det er barnehagens oppgave å lære barna å tenke kritisk og kunne akseptere og respektere ulike meninger og overbevisninger. Det må bero på en helhetlig vurdering om noe er en krenkelse og ikke bare på det enkelte barns opplevelse.

I Bamsebu har vi nulltoleranse mot krenkelser som mobbing, trakassering, diskriminering og vold. Når det gjelder utestenging fra lek, er det viktig å skille mellom hva som er en krenkelse og når barn skal få lov til å skjerme god lek. Nulltoleransen inntrer ved situasjoner der personalet objektivt sett kan fastslå at det foreligger en krenkelse. Et barns subjektive oppfatninger utløser allikevel alltid aktivitetsplikten. Selv om handlingen / ytringen objektivt sett ikke defineres som en krenkelse, har barnehagen en plikt til å sette inn tiltak dersom et barn ikke opplever et trygt og godt barnehagemiljø.

3. Aktivitetsplikt

En aktivitetsplikt som skal sikre at barn har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Formålet med en aktivitetsplikt er å bidra til at alle barnehagebarn opplever at barnehagen er et sted der det er trygt og godt å være og et miljø der de opplever tilhørighet, mestring og trivsel. Barnehagen har en forpliktelse til å reagere i alle tilfeller der et enkeltbarn eller flere barn i en barnegruppe ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Aktivitetsplikten innebærer også flere og mer spesifikke delplikter som presiserer hva barnehagen skal gjøre for å fange opp og følge opp barn som ikke har det trygt og godt i barnehagen. Det å utløse aktivitetsplikten vil ha en annen terskel enn hva som utløser plikten til å gripe inn og den skjerpede aktivitetsplikten, fordi det i de sistnevnte situasjoner må foreligge en konkret krenkelse. Det kan oppstå enkelte tilfeller der ansatte må gripe inn for å stanse verbal eller fysisk krenkelse, men det betyr ikke i seg selv at barnet som blir krenket ikke opplever det psykososiale barnehagemiljøet som trygt og godt. Aktivitetsplikten gjelder hvis det er grunn til å mistenke at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø på en mer generell basis enn den aktuelle hendelsen isolert sett, eller hvis barnet selv eller foreldre sier i fra. Det er barnets egen opplevelse som skal legges til grunn når barnehagen skal ta stilling til om barnet har et trygt og godt barnehagemiljø.

En aktivitetsplikt med flere delplikter:

- Plikt til å følge med
- Plikt til å melde fra
- Plikt til å undersøke
- Plikt til å sette inn tiltak



Plikt til å følge med

Det lovfestes en plikt for alle som jobber i barnehagen til å følge med på om barna har et trygt og godt barnehagemiljø, både som enkeltbarn og som barn i barnegruppen. Vi observerer gruppedynamikken og enkeltbarn i aktiviteter, både ute og inne.

I praksis vil plikten til å følge med, inkludere systematiske tiltak som for eksempel rutiner for tilstedeværelse i barnegruppene og systematisk observasjon av alle barn. Personalet skal være oppmerksomme på gruppens samspillsmønstre og endringene i disse

mønstrene. Dette kan gjelde der et barn sjelden er med i lek eller der barnet blir tildelt de mindre attraktive rollene i leken og dette gjentar seg. **Barnehagen kan ikke unngå ansvar ved å vise til at personalet ikke visste hva som foregikk eller at de ikke hadde noen mistanke om at noe var galt.**

Et barn kan uttrykke seg gjennom sin atferd dersom det ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Dette kan være både utadvendt og aggressiv atferd eller innadvendt og isolerende atferd. Det kan også være snakk om tilbaketrekning eller aggressiv atferd overfor andre barn. Personalet skal derfor være særlig oppmerksomme på barnas atferd og reaksjoner samt endringer i atferd og reaksjoner. Personalet skal også følge med på signaler og tilbakemeldinger som kommer fra foreldre. Plikten til å følge med omfatter alle voksne som jobber eller yter tjenester i barnehagen, ikke bare personal som er ansatt.

Plikt til å melde fra til barnehagens styrer

Ved mistanke eller kjennskap til at enkeltbarn eller flere barn i en barnegruppe ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal det meldes fra til styrer (bruk vedlagt meldeskjema, vedlegg 5). Ansatte i barnehagen skal melde fra til styrer så raskt som det er rimelig å forvente i det enkelte tilfelle. I noen tilfeller vil det være nødvendig å melde fra til styrer straks, mens i andre tilfeller kan det være forsvarlig å vente til slutten av dagen eller til ukentlige oppsummeringer. Når en bekymring er meldt til daglig leder, skal daglig leder ta tak i saken i løpet av 5 virkedager.



Plikt til å melde fra til barnehageeier

Styrer har plikt til å melde i fra til styreleder i alvorlig tilfeller. Hensikten med melding til styreleder er å gjøre de som er ansvarlige for virksomheten kjent med saken. Hva som regnes som et alvorlig tilfelle vil være en skjønnsmessig vurdering. Eksempler på alvorlige tilfeller kan være:

- saker som er særlig voldelige
- spesielt alvorlig eller integritetskrenkende atferd mot enkeltbarn
- dersom flere barn er involvert i mobbing eller utestengelse av et barn
- krenkelsene har pågått over lang til uten at barnehagen har klart å løse saken (Udir, 2020)

Plikt til å undersøke

Barnehagen har plikt til å undersøke ved mistanke om, eller kjennskap til, at et enkeltbarn eller flere barn i en barnegruppe ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Terskelen for å sette i gang undersøkelser skal være lav. Barnehagen skal alltid undersøke når ansatte som jobber i barnehagen har meldt fra til styrer om mistanke om, eller kjennskap til, at barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Barnehagen skal undersøke dersom barnet selv eller foreldrene sier fra om at barnet ikke har et trygt barnehagemiljø. Barn som selv sier fra at om at de ikke har et trygt og godt barnehagemiljø skal bli tatt på alvor når de forteller om dette. Sett i sammenheng med plikten til å følge med på hvordan barn har det og plikten til å undersøke, skal også de barna som selv ikke kan eller vil si fra med ord at de ikke har det trygt og godt, men viser det med atferd, også fanges opp. Foreldre kan få mistanke om at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø selv om personalet i barnehagen ikke har samme mistanke eller oppfatning. Foreldre kan oppdage endrede atferdsmønstre eller reaksjoner som kan gi mistanke om eller kjennskap til at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Barna kan også si ifra til foreldrene sine at uten at de selv vil si ifra til de voksne i barnehagen. Barnehagen har derfor også plikt til å undersøke forholdet når foreldrene sier i fra om at de mistenker eller mener at barnet ikke har er trygt og godt barnehagemiljø. Vi skal ikke avfeie foreldrene når de gir beskjed, men si at vi skal undersøke situasjonen og komme tilbake til dem. Vi tar alltid foreldrene på alvor.

Vi undersøker ved å kartlegge relasjoner (barn- barn og voksen- barn), gjennomføre barnesamtaler og gjennom å observere. Vi trenger ikke foreldrenes samtykke for å snakke med barnet ref barnekonvensjonenens artikkel 12. Barnet skal bli hørt, og barnets synspunkter tillegges vekt ut i fra alder og modenhet. Vi velger undersøkelsesmetode ut i fra problemstilling. PPT og TBT (tverrfaglig barnehageteam) kan bidra med råd i komplekse saker.

Alle undersøkelser skal være skriftlige og oppbevares i barnets mappe.

Plikt til å sette inn egnede tiltak

Tiltak skal settes inn både i situasjoner som gjelder enkeltbarn og i situasjoner der flere barn i en barnegruppe ikke har det trygt og godt. Vi skal aktivt søke etter mulige og egnede tiltak og sette inn de tiltakene som er tilgjengelige for barnehagen. Tiltakene som iverksettes skal være kunnskapsbasert og personalet skal ha nødvendig og oppdatert kunnskap angående hvilke tiltak som ut fra faglige vurderinger er egnet for de ulike situasjonene og tilfellene. Barnets beste skal alltid være et grunnleggende hensyn når vi i Bamsebu tar beslutninger som omhandler barna.

Eksempler på tiltak kan være gruppeinndelinger, bistå barnet mtp å utvikle lekekompetanse, foreldresamarbeid, tema i samlinger, barnesamtaler med mer.



4. Skjerpet aktivitetsplikt

Lov om barnehager, § 43
“Dersom en som arbeider i barnehagen får kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer.”

Styrer skal melde fra til barnehageeier. Dersom en som arbeider i barnehagen får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte.

I Bamsebu bruker vi vedlagte meldeskjema for å melde bekymring til styrer. Styrer melder videre, muntlig, til styreleder. Samtalen dokumenteres i et referat signert av begge parter og lagres i styrers personalarkiv. Dersom styrer krenker barn, skal ansatt melde fra til styreleder. Styreleder har ansvar for oppfølging og arkivering av signert referat.

Alle saker som utløser skjerpet aktivitetsplikt må undersøkes og dokumenteres.

Den ansatte skal alltid få mulighet til å uttale seg når saken undersøkes. Dersom undersøkelser viser at mistanken var ubegrunnet, vil saken henlegges. Dersom det er hold i mistanken, forfølges saken personalrettslig.



5. Plikt til å gripe inn

Plikt til å gripe inn

Plikten til å gripe inn er knyttet til situasjoner der en som jobber i barnehagen, selv er vitne til at et barn blir utsatt for en krenkelse, enten av en voksen eller av ett eller flere barn. Plikten til å gripe inn handler ofte om umiddelbart å stanse negativ oppførsel ved krangling eller stanse en fysisk krenkelse. Plikten til å gripe inn kan også handle om å inkludere et barn i en utfrysningssituasjon, ved å si noe som kan støtte barnet eller ved å ta initiativ til lek med barnet, og dermed tiltrekke andre barn til samspill. Plikten innebærer å stanse, korrigere eller veilede barn som krenker andre barn verbalt. Plikten innebærer også å gripe inn overfor en av de andre ansatte som krenker et barn. En plikt til å gripe inn er ikke det samme som en plikt til å sette inn tiltak. Handling gjennom å gripe inn er umiddelbar og rettet mot en situasjon som pågår og er forholdsvis akutt. Det kan oppstå tilfeller der ansatte må gripe inn for å stanse en verbal eller fysisk krenkelse, men det er på det rene at barnet som ble krenket, ellers har et trygt og godt barnehagemiljø.

I Bamsebu er det blant de ansatte et mangfold av mennesker med ulik utdanning, alder og erfaring. Men felles for alle ansatte i Bamsebu er at vi jobber etter barnesynet vårt og barnehagens verdier- kjærlighet, raushet og nysgjerrighet. På denne måten sikrer vi at alle ansatte har felles verdier i møte med alle barna i Bamsebu. I Bamsebu skal alle barn bli møtt med kjærlighet, da vi fokuserer på kjærlighet opp mot trygghet og omsorg. For at alle barn skal oppleve trygghet og omsorg innbærer det at alle ansatte i Bamsebu griper inn i situasjoner der et barn blir utsatt for en krenkelse. Alle barn i Bamsebu skal oppleve at de voksne tar ansvar ved negativ oppførsel, ved krangling og fysiske krenkelser. Om et barn blir utestengt blir barnet støttet av en ansatt slik at det tiltrekker seg andre barn og på den måten er inkludert i leken igjen.

Dersom et barn har gjort uønskede handlinger mot et annet barn, vil vi ta barnet bort fra situasjonen og snakke rolig med barnet. Barnet skal vite at slike handlinger ikke er greit, og vi forsøker å få barnet til å se hvordan egne handlinger påvirker andre barn. Vi er barnets følelseskommentator og vil hjelpe barnet å gjøre opp for seg. Vi er veldig oppmerksomme på å vise barnet vi har snakket med ifht uønskede handlinger masse

positiv oppmerksomhet i etterkant (lek, kos, fine ord). Det er viktig for oss å vise barnet at det er handlingen som var uakseptabel- ikke personen.

Det er ikke i alle situasjoner vi skal snakke direkte med barnet som utøver uønskede handlinger. Spesielt dersom det er flere andre barn til stede, eks en utfrysningssituasjon. Men det er viktig å følge opp i etterkant, når vi har barnet på tomannshånd.

I Bamsebu har vi også et barnesyn som gjenspeiler seg i alle ansattes handlinger. Vi har en felles forståelse av hvordan man møter barn og griper inn når noe ikke er greit. Vi vet at barn uttrykker seg gjennom handlinger, og ser derfor forbi handlingene for å prøve å forstår hva barnet uttrykker. Barnesynet vårt handler om nettopp dette, at vi vil forstå hvert enkelt barn. I Bamsebu behandler vi alle som likeverdige og har ikke et ovenfra og ned syn.



6. Voksne som krenker barn eller andre voksne

Voksne som krenker
Voksne kan krenke barn eller andre voksne.
Det inntrer en skjerpet aktivitetsplikt ved mistanke eller kjennskap til at voksne i barnehagen krenker. Styrer / eier skal varsles med en gang og det skal settes i gang tiltak umiddelbart.

Det finnes studier som har funnet at barn kan lære mobbing direkte ved å være vitne til at voksne mobber barn. Dette kan være ved at man skriker, truer, skjenner på og straffer barn i stedet for å forholde seg rolig, sette grenser på en fornuftig måte, initiere problemløsing og å følge opp med positive interaksjoner (Schwartz mfl.2007).

I Bamsebu er vi derfor bevisste på at vi voksne er rollemodeller for barna. Vi tenker over hvordan vi snakker til og om andre i barnas påhør. Dette gjelder også hvordan vi voksne snakker om og til hverandre. For å kunne forebygge mobbeatferd i barnehagen må det ikke forekomme mobbing blant ansatte. I Bamsebu møter vi hverandre som ansatte med de samme verdiene som vi møter barna med- kjærlighet, raushet og nysgjerrighet. Vi tenker at dette er forebyggende mot mobbing på arbeidsplassen. Om det skulle forekomme at en voksen mobber/krenker en annen voksen eller et barn, trer aktivitetsplikten inn umiddelbart.



7. Hvordan jobber vi i Bamsebu for å ha et trygt og godt barnehagemiljø?

Ref. revidert barnehagelov kap 7 kan ikke barnehagen unndra seg ansvar når en mobbesituasjon oppstår ved å si at de ikke har oppdaget / sett det. Det betyr at vi må jobbe forebyggende og ha rutiner for å følge med på både enkeltbarn og barnegruppen.

I Bamsebu bruker vi ressurser på tvers av avdelingene til strukturerte observasjoner ved bekymring. Vi har også rutiner for tilstedeværelse i barnegruppen. Èn ansatt på avdelingen har ansvar for å telle barn og ha det overordnede oppsynet, mens de resterende voksne skal være til stede for barna- i lek og i samspill. Vi er opptatt av å delta i leken for der å støtte og veilede barna i utvikling av relasjoner og lekekompetanse. Det er opp til oss å vurdere når vi skal delta i leken og når vi skal ta en observerende rolle. Relasjonsarbeid er viktig for oss i Bamsebu. Alle barn skal ha trygge og gode voksne å forholde seg til i barnehagen. Vi bruker Kari Papes trafikklysmodell for å reflektere rundt voksnes relasjoner til enkeltbarn. Vi setter i gang tiltak dersom vi oppdager ufullstendige relasjoner. Vi vet at barn som blir oversett og negativt definert av de voksne i barnehagen har større sjanse for å bli mobbet. Barna fanger lett opp hvilke barn som blir avvist, oversett og snakket strengt til. Disse barna har større risiko for å bli mobbet. Derfor er holdningsarbeid blant personalet systematisk på agendaen i flere interne møter gjennom hele barnehageåret.

I Bamsebu har vi fokus på Gleding (konsept Siri Abrahamsen), på å snakke fint om og til hverandre og vi har fokus på å gjøre hverandre gode og godt. Vi legger til rette for utvikling av vennskap gjennom hele året, med spesielt fokus om høsten. Liten avdeling jobber med bøkene og opplegget rundt Kanin og Pinnsvin, mens stor avdeling jobber med Hjerteprogrammet.

Mobbing blant små barn forebygges ved at voksne er oppmerksomme på det enkelte barns trygghet, trivsel og samspill i barnegruppa.

Personalet skal kunne gjenkjenne kjennetegn på mobbing og melde fra. Vi vet at barn med manglende lekekompetanse og manglende språk- eller kommunikasjonsferdigheter har større risiko for å bli mobbet. Vi vil kartlegge disse ferdighetene og sette inn relevante tiltak.

De ansattes kompetanse er avgjørende for å ha et godt barnehagemiljø. Vi jobber kontinuerlig med refleksjon av egen praksis i interne møter og ved å benytte sjekklister vedlagt dette dokumentet (vedlegg 4).



8. Forebyggende arbeid

Hvordan jobber vi forebyggende mot mobbing / krenkelser?
Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Ref. rammeplan.

Lovtekst: barnehagen skal forebygge at barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

Når vi tenker forebygging går vi et skritt opp med tanke på å strukturere arbeidet for å sikre barna et trygt og godt barnehagemiljø.

I Bamsebu er mobbing og krenkelser ikke greit. Vi skal alltid ta tak ved mistanke eller kjennskap til mobbing- enten ved å gripe inn ved enkelthendelser eller ved å utløse aktivitetsplikten.

Vi jobber kontinuerlig med å kartlegge sårbare barn. Dette kan gjelde barn med nedsatt funksjonsevne, barn som har vanskelige hjemme- eller familieforhold, barn som har manglende språk, barn som har vært utsatt for mobbing tidligere, barn som har manglende lekekompetanse eller barn som har atferdsvansker. Det kan være forhold rundt barnets religion, seksuell orientering, kjønnsuttrykk eller barnet kan ha sosio-emosjonelle vansker (vedlegg 3).

I Bamsebu diskuterer vi jevnlig ulike mobbecase i personalgruppa. Dette gjør vi for å sette i gang refleksjoner på avdelingen og på huset som helhet.
Dersom vi mistenker at barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø utløses aktivitetsplikten. Vi starter umiddelbart arbeidet med å få på plass mål- og tiltaksplaner (vedlegg 1) for barn som er involvert og evt også på gruppe eller systemnivå.
Vi jobber forebyggende mot mobbing med fokus på Gleding og hvordan vi kan gjøre hverandre gode og godt. Vårt mål er å bygge empatiske mennesker. Vi har mobbing som tema i samlinger, vi leser bøker om tema, har rollespill og lager felles trivselsregler. Hvordan vil vi ha det sammen? Barna setter reglene sammen med oss voksne-medbestemmelse er med på å forankre reglene i gruppa.

Kari Pape skriver i boka “ Lek og inkludering i barnehagen” at “det å bygge lekende og inkluderende fellesskap i barnehagen er identisk med å forebygge utestengelse og mobbing”. Hun skriver videre at “vår viktigste oppgave i barnehagen knyttet til forebyggende arbeid mot mobbing, er å bidra til at alle barn opplever seg selv som betydningsfulle for fellesskapet gjennom lek”. Kari Pape nevner i boka si begrepet “tidlig innsats”. For henne, og for oss i Bamsebu, innebærer det å få øye på de barna som ikke deltar i lek med andre barn, og hjelpe dem inn i lekefellesskapet.

9. Håndtering av mobbing og krenkelser

Hvordan håndterer vi mobbing og krenkelser i Bamsebu barnehage?
Barn har ulike handlingsmønstre for å fortelle om mobbing. Personalet må ha kompetanse angående mobbing for å kunne avdekke disse mønstrene og tolke barnas signaler.
Dersom det oppdages mobbeatferd i barnehagen, holder det ikke å fokusere utelukkende på de direkte involverte. Det er alltid nødvendig å se på systemene rundt barnet og sette i gang tiltak på bakgrunn av det.

Hvordan oppdage at et barn ikke har det bra?

1. *Dersom barnets atferd endrer seg eller det er endringer i atferden til barnegruppa*.

2. *Dersom et barn uttrykker at det opplever mobbing eller krenkelser.* Barnet skal alltid bli tatt på alvor og det skal bli satt i gang undersøkelser og tiltak. Pedagogisk leder skal snakke med barnet / barna som er involvert. Aktivitetsplikten trer inn. Ta kontakt med foreldre, bli enige om tiltak vha aktivitetsplan (vedlegg 2) og utarbeide mål- og tiltaksplan (vedlegg 1). Det er viktig å involvere resten av personalgruppa på avdelingen. Barnet løftes frem og omtales positivt av de voksne.

3. *Dersom foreldre er bekymret for at barnet blir mobbet.* Aktivitetsplikten trer inn umiddelbart. Møte dem på en måte der vi viser at vi hører hva de sier og skal undersøke saken nærmere og komme tilbake til dem. Ikke avfeie og si at de tar feil. Gi beskjed til styrer ved å bruke meldeskjema (vedlegg 5).

4. Dersom andre foreldre eller voksne med tilknytning til barnehagen er bekymret for et barns psykososiale barnehagemiljø. Dersom vi får inn en bekymring, skal vi starte en undersøskelssak umiddelbart. Foreldrene til barnet som bekymringen gjelder, vil få informasjon så snart som mulig.

4. *Dersom de ansatte i barnehagen har mistanke til, eller kjennskap til mobbing eller krenkelser.* Enten at de har sett noe eller fanget opp noe i samtaler med / mellom barna. Gi beskjed til ped leder og styrer ved hjelp av meldeskjema (vedlegg 5), enten samme dag eller ila uken avh av alvorlighetsgrad. Skriv ned konkrete observasjoner. Ped leder tar kontakt med foreldre og utarbeider aktivitetsplan (vedlegg 2) samt mål- og tiltaksplan (vedlegg 1).

Det er i utgangspunktet pedagogisk leder som styrer prosessen rundt en sak som omhandler det psykososiale barnehagemiljøet, men pedagogisk leder kan be om veiledning og støtte fra styrer. Styrer skal alltid være informert om fremdrift i saken.

Det er viktig for oss i Bamsebu å finne årsak til atferd og grunnen til at situasjoner oppstår. På den måten er vi best skikket til å sette i gang de riktige tiltakene.

En aktivitetsplan skal inneholde:
- hvilke problemer skal løses?
- hva har barnehagen planlagt?

- når skal tiltakene gjennomføres?
- hvem skal gjennomføre tiltakene?
- når skal tiltakene evalueres?

Det skal alltid skrives referat fra møte med foreldre i saker som Omhandler det psykososiale barnehagemiljøe

10. Sårbare barn

Risikoutsatte barn

I plikten til å sikre et trygt og godt barnehagemiljø ligger det et krav om at barnehagene må følge med på hvordan barna har det og identifisere om det er barn som er sårbare eller særlig utsatte for krenkelser eller utenforskap. Personlige forhold som barnets funksjonsevne, at barnet har vansker eller sosio-emosjonelle vansker, eller forhold ved barnets familie og hjemmesituasjon, kan gjøre noen barn sårbare. At et barn mangler trygge relasjoner til andre barn i barnehagen eller tidligere har vært utsatt for krenkelser kan også gjøre et barn særlig sårbart.

At et barn mangler trygge relasjoner til andre barn i barnehagen eller tidligere har vært utsatt for krenkelser kan også gjøre et barn særlig sårbart. I Ingrid Lunds forskningsprosjekt *Hele barnet- hele løpet* som omhandler mobbing i barnehagen, kommer det frem at det bekreftes at mobbing er et problem i barnehagen og at vennskap og lek er forebyggende mot mobbing. Forskningsprosjektet viser til tre felles kjennetegn for mobbeoffer og dermed gjør dem til sårbare barn. De tre typiske trekkene for sårbare barn er:

- manglende lekekompetanse
- manglende språk eller kommunikasjonsferdigheter
- offeret ble oversett og negativt definert av de ansatte i barnehagen.

I Bamsebu kartlegger vi derfor hvem de sårbare barna er og er dermed i forkant før en situasjon oppstår. Denne kartleggingen gjør vi på avdelingsmøte høst og vår. Enkelte grupper og enkeltbarn er mer utsatte med tanke på å oppleve uttrygghet og krenkelser og vi i Bamsebu vil derfor sette i gang tiltak som forebygger at dette skjer.

Forskning viser videre at det er to grupper som ser ut til å være mer utsatt for negative handlinger enn andre barn. Den ene gruppen er de barna som er passive, innadvendte og sårbare. De har lettere for å bli offer for andres negative handlinger og forsvarer seg i liten eller ingen grad. Den andre gruppen er de barna som både blir utsatt for mobbing selv og som mobber andre. Begge disse gruppene trenger systematiske tiltak satt i gang av voksne. Begge gruppene trenger ekstra tett oppfølging fra voksenmiljøet gjennom å bli sett, få beskyttelse og høy grad av emosjonell støtte. Barn i sårbare grupper har generelt behov for sterk grad av relasjonsbygging fra voksenmiljøet samt veiledning for å komme

inn i leken (Idsøe og Roland). Når barn er inkludert i leken forebygges mobbing og på grunn av det er vi i Bamsebu opptatt av å støtte barnas lek og spesielt de barna som er i ekstra risiko for å bli mobbet.

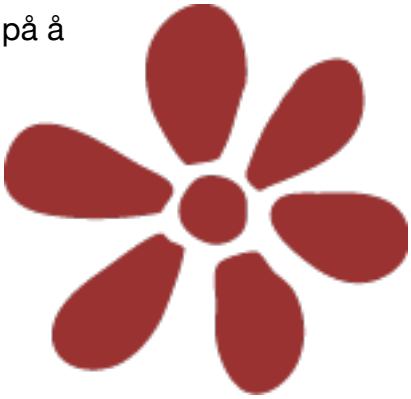


11. Foreldresamarbeid

Godt samarbeid mellom barnehagen og foreldre er viktig i utviklingen av en god og trygg barnehage. Det skal derfor videreføres det systemet for foreldrenes medvirkning som allerede følger av barnehageloven, og de kravene til foreldresamarbeid som følger av rammeplanen. Rammeplanen stiller krav til at barnehagen samarbeider med foreldre til hvert enkelt barn. Barnehagen skal legge til rette for at foreldrene og barnehagene jevnlig kan utveksle observasjoner og vurderinger av enkeltbarnets helse, trivsel, erfaringer, utvikling og læring.

Foreldrenes ansvar løftes frem da barnet inngår i sosiale systemer i og utenfor barnehagen, og foreldrene er barnets viktigste støttespiller uansett hvor mobbing foregår. Det er viktig for oss i Bamsebu å anerkjenne at barnehagemiljøsaker i mange tilfeller er emosjonelt krevende. Ingen foreldre ønsker i utgangspunktet å være en del av en barnehagemiljøsak. Vi skal alltid møte barn og foreldre med tillit, respekt, åpenhet og raushet. Selv om vi som barnehage er den profesjonelle part, er det viktig å tenke at vi ikke sitter med hele bildet av saken. Vi er avhengige av et godt samarbeid med foreldre.

Gjennom foreldresamarbeid sikrer man at foreldre får medvirke til en individuell tilrettelegging av barnehagetilbudet til sitt barn. I Bamsebu gjennomføres foreldresamtaler jevnlig både strukturert og ustrukturert for å stadig sikre et godt foreldresamarbeid. I levering- og hentesituasjoner oppstår det jevnlig uformelle men gode samtaler med foreldrene som omhandler deres barn. Dette er med på å skape et godt forhold og vi er bevisste på at det er viktig at barna i Bamsebu oppfatter at ansatte og foreldre er «på lag». Gjennom et tett foreldresamarbeid vil også forebyggingen av mobbing forsterkes. Forskning viser også at familier som har et mønster av gode relasjoner virker som en beskyttelse mot mobbing (Rivera & Menestrel). I Bamsebu ønsker vi et foreldresamarbeid preget av kjærlighet, raushet og nysgjerrighet ref barnehagens verdier.

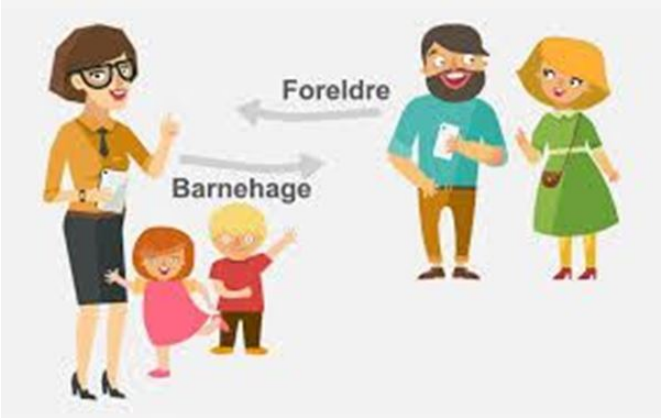


Foreldre har rett til å få informasjon om eget barn, om generelle forhold i gruppen eller barnehagen som kan ha betydning for om deres barn har det trygt og godt. Dersom det

er på det rene at et barn i barnehagen har blitt utsatt for en krenkende handling, skal foreldre informeres umiddelbart. Dersom det meldes om en krenkelse av et barn men saken er uavklart, skal foreldre informeres så snart som mulig. Barnehagen skal umiddelbart sette i gang en undersøkelsessak. Foreldre har **ikke** rett til å få annen informasjon om andres barn, annet enn at det er satt inn tiltak for å hindre uønsket atferd mot eget barn.

I Bamsebu er også samarbeidsutvalget (SU) en arena for medvirkning for foreldre. SU er et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Samarbeidsutvalget består av like mange ansatte som foreldre og dette organet er til for å skape en bro mellom barnehagen og foreldre. Gjennom SU kan foreldre ta opp saker som det kan være ubehagelig å ta opp direkte med de ansatte. I Bamsebu er SU er bindeledd mellom barnehage og hjem.

Gjennom foreldrerådet får også foreldre være med å medvirke til å skape et godt barnehagemiljø. Foreldrerådet består av alle foreldre og her har alle foreldre et sted å uttale seg i saker av viktighet for foreldrenes forhold til barnehagen. Foreldrerådet er som SU- et bindeledd mellom barnehage og hjem. Foreldreråd og SU er også regulert i barnehageloven.



12. Dokumentasjon

Barnehagen må til enhver tid ha samlet oversikt over sakens dokumentasjon. Vi lagrer dokumentasjon på lukket område på online lagring samt i barnets mappe i låst skap på avdelingen. Saken skal kunne følges fra mistanke / melding, via undersøkelsesfasen til sakens avslutning.



Vedlegg 1: Mål- og tiltaksplan

Mål- og tiltaksplan

Barnets navn:
Hensikt med planen:

Tiltak	Gjennomføring	Mål	Forutsetninger	Dato for måloppnåelse	Dokumentasjon
Observasjon	Pedagog fra annen avdeling observerer barnet en hel dag. Viktig at dette er en pedagog med liten tilknytning til avdelingen.	Se hvilke strategier x bruker i hverdagen. Hva er grunnen til at x evt trekker seg bort / leker alene? Se hvilke relasjoner hen har til barn og voksne.	Vikar til observatørens avdeling i dennes fravær.	25.11.2019	Grundige nedskrevne observasjoner mtp relasjoner, tilknytning, språk og trivsel.
Progresjonsplan					
Besøk på stor avdeling					
Dele I grupper					
Observasjon lavterskeltilbud psykisk helse					

Vedlegg 2: Aktivitetsplan

Bamsebu Barnehage
– delt glede er dobbel glede

Aktivitetsplan ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har det trygt og godt i barnehagen

(Aktivitetsplikt barnehageloven Kap 8, § 41-43)

Barnets navn:

Født:

Barnehagen:

Dato:

Hva skal denne planen løse?

[Barnets navn] har rett til et trygt og godt barnehagemiljø som fremmer helse, trivsel, lek og læring. *[Barnehagens navn]* har [*dato*] fått vite av *[hvem]/har funnet ut ved hjelp av [hvordan] at [barnets navn]* ikke har det trygt og godt i barnehagen, fordi *[skriv hva som er utfordringen basert på barnets eller melders oppfatning].*

Hva opplever barnet?

[Har barnet uttalt noe om saken? Hvis barnet kan uttrykke seg om hva som er utfordringen og hva han/hun tror vil hjelpe av tiltak, så skrives dette ned her]

Hovedmål med aktivitetsplanen:

[Hva ønsker vi å oppnå for barnet]

Aktivitetsplikt:

Hva skal gjøres/hva er gjort?	Hvordan	Ansvar	Dato
Følge med	*f.eks: observasjoner, samarbeid med foreldre, samtaler med barn:*		
Varsle	*[ansattes navn]* har varslet daglig leder: *[daglig leders navn]* har varslet barnehageeier *[navn]:*		
Undersøke	*Beskriv hvordan dere undersøker saken (f.eks ved o*bservasjoner, ståstedsanalyse, SWOT, barnesamtaler, kartlegging, foreldresamtaler etc)		
Beskrivelse av problem	*Beskriv hva som er fremkommet under undersøkelsen:*		
Delmål	*Beskriv ulike delmål for å nå frem til hovedmålet:* • •		
Evaluering	*Hvordan skal målene og tiltakene evalueres?*		

Hvilke tiltak har barnehagen planlagt og når skal tiltakene gjennomføres?

[Dere skal sette inn tiltak dere mener er egnede og tilstrekkelige for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø, og etter å ha hørt med barnet hva han/hun mener og ønsker (der dette er mulig ut fra alder).

Tiltakene skal være faglig forankret og hensynet til barnets beste skal være grunnleggende. Mange saker fordrer tiltak på både individ-, gruppe- og barnehagenivå.

Vurder også tiltak som kan bidra med å forebygge/hindre at barnet får negative sosiale, psykiske eller psykosomatiske ettervirkninger etter hendelsen(e).

Hvis dere ser at det er behov for å endre tiltakene, eller sette inn nye tiltak etter hvert, oppdaterer dere planen. Dere skal kontinuerlig passe på at det er egnede og tilstrekkelige tiltak som er satt inn.

Vi setter inn disse tiltakene:	Ansvarlig:*	Angi tiltakets v *[dato fra og til/ barnet og forel bekrefter å ha trygt og godt»]*	Dato for evalueri ng:
1)			
2)			
3)			

(Antall tiltak må tilpasses den enkelte saken.)

** [Det er alltid barnehagen/barnehageeier som er ansvarlig for at tiltak gjennomføres. Her skriver dere hvem i barnehagen/barnehageeier som er ansvarlige for at hvert enkelt tiltak gjennomføres. Hvis dere har avtalt med noen som ikke er ansatt i barnehagen om å gjennomføre tiltaket, skal dette også fremgå. Dere skal ikke legge ansvaret på barnet eller foreldrene i aktivitetsplanen, da det er barnehagen som skal sørge for at barnet skal få det trygt og godt].*

Evaluering av tiltakene:

[Spesifiser hvilket tiltak som evalueres og dato for evaluering. Beskriv hvorvidt tiltaket skal videreføres eller avsluttes]

Sted: **Dato:**
Signatur:

Vedlegg 3: Kartlegging av risikoutsatte barn

Kartlegging av risikoutsatte barn

Avdeling:
Sist revidert:

Navn	Utfordringer	Felles forståelse/ forebyggende tiltak	Evaluering status (dato)
Per	Født for tidlig, liten av vekst	Ikke lekegruppe med X og X, fokus på å styrke robusthet og trygghet i gruppa, voksne tett på i uteleken	Barnet ser ut til å ha det fint. Gode venner og liker barnehagen. Bør følges opp tett etter lang juleferie, ny vurdering 15.01.2021. 20.12.2020

Vedlegg 4: Barnehagens psykososiale læringsmiljø sjekkliste



Barnehagens psykososiale læringsmiljø Sjekkliste

Spørsmål	Egen refleksjon
Er barnehagens lek- og læringsmiljø preget av gjensidig omsorg, anerkjennelse og varme? Eller preges det av mye erting og kritiske kommentarer til og om hverandre?	
Vet alle barna på avdelingen hva som ligger i ordet / begrepet “Gleding”?	
Er avdelingens miljø preget av inkludering eller preges det ofte av at barn ekskluderes?	
Har avdelingen tydelige trivselsregler? Er barn og personale samstemte om disse?	
Er samspillet mellom barna preget av hierarkier eller likeverdighet? Er det de samme som bestemmer i leken hele tiden?	
Har avdelingen en trygg og god tone preget av humor, spontanitet og glede over hverandres mestring? Eller er miljøet preget av prestasjonskrav og konkurrerende holdninger mellom barna?	
Har vår avdeling et stimulerende leke- og læringsmiljø med tilstedeværende voksne som støtter og videreutvikler barnas lek ved behov?	
Har alle barna lekekompetanse?	
Har alle barna en venn?	
Har alle barna erfaring i å mestre uenighet og konflikter seg i mellom?	
Trives barna på vår avdeling?	
Hvilke kommentarer får vi fra foreldre? Er det bekymringer blant foreldregruppen?	

Vedlegg 5: Meldeskjema

Meldeskjema

Benyttes dersom den ansatte selv mistenker eller har kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, eller dersom foreldre eller barn uttrykker bekymring for barnehagemiljøet.

Dato:

Jeg, …… melder herved fra om at jeg / foreldre / barnet selv (strek under) på avdeling

…….. er bekymret for ……..`s opplevelse av det psykososiale miljøet på

avdelingen.

Ref. Bamsebu`s handlingsplan for mobbing og ref barnehageloven angående aktivitetsplikt, forventer jeg at styrer tar kontakt med meg angående denne saken innen 5 dager.

Sted og dato

……..

Navn

……..

Sluttsamtale angående barnehagemiljøsak

Dato:
Deltakere:

1. Startet saken med bekymring angående barnets / avdelingens / barnegruppens psykososiale barnehagemiljø med bekymring fra:
    1. Ansatte
    2. Foreldre
    3. Barn
    4. Annet

2. Hvordan opplever du / dere at barnehagen mottok bekymringen?

3. Hvordan opplever du / dere at barnehagen gjennomførte undersøkelsesfasen?

4. Opplever du / dere å bli fulgt tett nok opp fra barnehagen i denne prosessen?

5. Hvordan opplever dere at barnet / avdelingen / barnegruppen er blitt ivaretatt i prosessen?

6. Opplever dere at saken er tilstrekkelig dokumentert fra barnehagens side?

7. Opplever du / dere at barnehagen satt i gang riktige tiltak? Gi gjerne utfyllende svar.

8. Er det noe dere har savnet i prosessen?

9. Er du / dere enige om at denne saken er avsluttet / avsluttes nå?

Signatur

…… ……
Foreldre Daglig leder